

जलसंपदा प्रकल्पातून घरगुती (पिण्याचे पाणी) प्रयोजनासाठीच्या राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत नळ पाणी पुरवठा योजना चिंचोली क्र.२, ता.दिग्रस, जि. यवतमाळ करिता बिगर सिंचन पाणी आरक्षणाच्या प्रस्तावास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: बिसिआ/२०१५/७१/१५/सिं.व्य.(धो)

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: ०९/०८/२०१६

वाचा -

- १) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण १००१/ (१५४/०१/) सिंव्य(धोरण), दिनांक २१ जानेवारी २००३.
- २) महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम, २००५ यात सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम दि.२२ एप्रिल, २०११.
- ३) शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण २०१३/(४६०/१३)/सिंव्य (धोरण) दि. २८/८/२०१४
- ४) शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण २०१३/(४१५/१३)/सिंव्य (धोरण) दि. १६/८/२०१४
- ५) मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, अमरावती यांचे जा.क्र. १४६६/सिंव्य/ बि.सि.पा.आ./ चिंचोली क्र.२/२०१५, दि. १४/०३/२०१६.

प्रस्तावना -

१.० महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अधिनियम, २०११ यातील कलम ५ मधील १६(क) नुसार जलसंपत्ती प्रकल्पांमधील पाण्याचे क्षेत्रीय वाटप राज्य मंत्रीमंडळाकडून केले जाईल अशी तरतूद करण्यात आली आहे. परंतु दि. २८.८.२०१४ रोजी च्या शासन निर्णयान्वये जलसंपदा विभागाच्या प्रकल्पातून जिल्हापरिषदा, नगरपंचायती, नगरपालिका, नगरपरिषदा, ग्रामपंचायती, आणि कटक मंडळे (Cantonment Board) यांनी पिण्यासाठी पाणी मागणी केलेल्या नळ पाणी पुरवठा योजनांबाबतचे बिगर सिंचन पाणी आरक्षण प्रस्ताव मा.मंत्रीमंडळा समोर मान्यतेस्तव सादर करण्याऐवजी त्यास मा.मंत्री, जलसंपदा विभाग यांच्या स्तरावरूनच मान्यता देण्यात यावी. असा निर्णय झालेला आहे.

राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत नळ पाणी पुरवठा योजना चिंचोली क्र.२, ता.दिग्रस, जि. यवतमाळ या संस्थेस सन २०२१ अखेर पर्यंतची लोकसंख्या २२३५ इतकी विचारात घेवून ४० लि/माणसी/दिन व तुट या प्रमाणे एकूण ०.०३६८ दलघमी पिण्याचे पाण्याचे आरक्षण अरुणावती प्रकल्प जलाशयातून संदर्भाधीन शासन निर्णय क्र.३ च्या अनुषंगाने मंजुरी देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते

शासन निर्णय

२.० खालील तक्त्यातील रकाना क्र.२ मध्ये नमूद संस्थेला त्यांचे नावासमोर रकाना क्र.५ मध्ये नमूद पाणी आरक्षणास, परिच्छेद ३.० मधील अटीच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)
१	२	३	४	५
१	राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत नळ पाणी पुरवठा योजना, चिंचोली क्र.२, ता.दिग्रस, जि. यवतमाळ	घरगुती	अरुणावती प्रकल्प जलाशयातून	०.०३६८

३.० उपरोक्त नमूद प्रस्तावास खालील अटीच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात आली आहे.

१. शासन निर्णय क्र.संकीर्ण २०१३/ (४१५/२०१३)/सि.व्य (धोरण), दि. १६/८/२०१४ नुसार जिल्हा परिषदा/ ग्रामपंचायती/नगरपालिका/नगरपंचायती/कटक मंडळे या आर्थिक दृष्ट्या सक्षम नसल्याने त्यांच्याकडून पिण्याच्या पाणी आरक्षणापोटी सिंचन पुनःस्थापना खर्च घेण्यात येवू नये.
२. संस्थेकडून शासनाच्या प्रचलित घरगुती दराने दोन महिन्यांच्या पाणीपट्टी इतकी रक्कम सुरक्षा ठेव म्हणून घेण्यात यावी व होणाऱ्या पाणी वापराच्या अनुषंगाने नियमितपणे पाणीपट्टी वसूल करण्यात यावी.
३. संस्थेने पाणी मोजमाप करण्याचे दृष्टीने जलमापन यंत्र (Water Meter) पाणी वापर सुरु करण्यापूर्वी बसवावे. जर संस्थेने जलमापन यंत्र बसविले नाही, तर संस्थेचा पाणीपुरवठा सुरु करण्यात येवू नये.
४. आपत्कालीन परिस्थितीत तसेच दुष्काळग्रस्त परिस्थितीत पाण्या अभावी संस्थेस पाण्याची गरज भागविण्याकरिता कमीतकमी ६० दिवस पाणी पुरेल इतक्या क्षमतेचा साठवण तलाव स्वखर्चाने बांधावा. उद्धव ठिकाणी पाण्याची कमतरता असल्यास संस्थेने आरक्षित केलेल्या पाण्याची शाश्वती देता येणार नाही व यासाठी जलसंपदा विभागाची कोणतीही जबाबदारी राहणार नाही. तुटीच्या पर्जन्यमानाच्या वर्षात उपलब्ध असलेल्या कमी साठयातून पूर्वीच्या आरक्षणाच्या पाणी कोटयात कपात करण्याचे अधिकार संबंधीत कार्यकारी अभियंता यांना राहतील.
५. ज्या बिगर सिंचन पाणी वापरकर्त्या ग्राहकाकडे ६ महिन्या पेक्षा जास्त कालावधीचे पाणीपट्टी थकित राहिल त्या ग्राहकाचे पाणी वापर बंद करण्यात यावे व दंडासहित पाणी आकारणी भरून घेवून त्यास पाणी पुरवठा सुरु करावा. ज्या ग्राहकाकडे १ वर्षा पेक्षा जास्त कालावधीचे पाणीपट्टी थकित राहिल अशा ग्राहकाचे मुख्य अभियंता स्तरावर आढावा घेवून पाणी आरक्षण रद्द करावे.

६. सांडपाण्यामुळे जलस्रोताचे अथवा नद्यांचे प्रदुषण होणार नाही याची संबंधित संस्थांनी दक्षता घ्यावी.
७. जलस्रोत प्रदुषित करणाऱ्या पाणी वापरकर्त्याकडून दंडनीय पाणीपट्टी आकारणी करणेबाबत मार्गदर्शक तत्वे या विषयाबाबत शासन निर्णय क्र. पापव २०१५/(प्र.क्र. ८८/२०१५)/सि.व्य (महसूल) दि. २१/८/२०१६ मधील अटीचे पालन करणे पाणी वापरकर्त्यांना बंधनकारक राहिल.
८. संस्थेने सांडपाण्यावर शुध्दीकरण प्रक्रिया करणारी यंत्रणा बसवून जास्तीत जास्त पाण्याचा पुर्नवापर करावा. तसेच याबाबतच्या सविस्तर प्रस्तावाची माहिती जलसंपदा/पर्यावरण विभागास विहित कालावधीत म्हणजेच करारनामा करतेवेळी देण्यात यावी.
९. संस्थेस प्रथम पाणी वापर करण्यास परवानगीचे इरादापत्र (लेटर ऑफ इंटेन्ट) देण्यात यावे व करारनामा करण्याकरीता ३ वर्षांची मुदत ठेवावी. करारनामा झाल्यानंतरच प्रत्यक्ष पाणी परवाना दिल्याचे ग्राह्य मानण्यात येईल. सदर करारनामा इरादापत्र दिल्याच्या दिनांकापासुन १ वर्षात करण्यात आला तर त्यासाठी कोणतेही अतिरिक्त शुल्क आकारण्यात येणार नाही. तथापि, जर इरादापत्र दिल्याच्या दिनांकापासुन १ वर्षात करारनामा केला नाही तर दुसऱ्या वर्षी करारनामा करताना मागील १ वर्षाचा बांधिलकी /लेखबद्ध आकार (Commitment Charges) लावून करारनामा करावा. मात्र २ वर्षांनंतर करारनामा करावयाचा झाल्यास त्यास शासनाची मंजूरी पुनःच घेणे व मागील २ वर्षाचा बांधिलकी /लेखबद्ध आकार (Commitment Charges) लावून करारनामा करणे बंधनकारक राहिल. करारनामा करण्याची कमाल मर्यादा ३ वर्षांची राहिल. ३ वर्षांच्या कालावधीत करारनामा न केल्यास पाणी आरक्षण आपोआप रद्द होईल. त्याप्रकारचे आदेश संबंधित क्षेत्रिय मुख्य अभियंता यांनी काढावेत.
१०. महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई यांनी महाराष्ट्र राज्यासाठी ठोक पाणी प्रशुल्क निकष भाग ३ मधील परिच्छेद १३.४ (पाच) मध्ये नमूद केल्यानुसार जलसंपदा विभागाशी करारनामा करताना बिगरसिंचन पाणीपारकर्ते अंतिम पाणी मागणी प्रमाणे टप्प्याटप्प्याने पाणीवापर करण्याचे नियोजन नमूद करू शकतील. अंतिम पाणी मागणी प्रमाणे पुरवठा सुरु होईपर्यंत वर्षनिहाय खालीलप्रमाणे आकारणी करण्यात येईल.

- अ) टप्प्यानुसार ठरवून घेतलेल्या प्रमाणात पाणीवापर असल्यास लागू दराने आकारणी करावी.
- ब) टप्प्यानुसार ठरवून घेतलेल्या पाणीवापरापेक्षा $\pm$ १० पाणीवापर (अधिक/कमी) झाल्यास, फरकाच्या वापरास दंडनीय दर लागू दराच्या १.५ पट राहतील.
- क) उर्वरित प्रमाणाकरिता म्हणजे अंतिम नियोजित पाणीवापर वजा टप्प्यानुसार नियोजित पाणी वापराकरिता, बांधिलकी / लेखबद्ध आकार लागू दराच्या ५ टक्के वार्षिक प्रमाणे आकारण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०८१०१५०४१४२७२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सं.अ.टाट्ट)

शासनाचे उप सचिव

प्रत,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे सचिव.
३. मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
४. मा. सभापती/उपसभापती, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
५. मा. विराधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
६. मा. विराधी पक्षनेते, विधानपरिषद, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
७. सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव.
८. सर्व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
९. सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई.
१०. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
११. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. प्रधान सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. सचिव (जसंव्य व लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. मुख्य अभियंता (पा) व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. सर्व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. सर्व उपसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१७. मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, अमरावती.
१८. अधीक्षक अभियंता, यवतमाळ पाटबंधारे मंडळ, यवतमाळ.
१९. निवडनस्ती कार्यासन सिंव्य (धोरण).